

Stromen door het onderwijs

Vanuit het derde leerjaar

van het vo 2003/2004

Erik Fleur

DUO/IP

Juni 2013

1. Inleiding

In schooljaar 2003/2004 zaten bijna 200 duizend leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs.

Tabel 1. Leerlingen in het derde leerjaar vo in 2003/2004

	Aantal
brugjaar 3	6121
vmbo basis	33359
vmbo kader	25789
vmbo gemengd	11114
vmbo theoretisch	36605
Havo	37105
Vwo	37291
Totaal	187384

Veelal betreft dit leerlingen die in het derde leerjaar van het vwo, havo of vmbo basis zaten. Ongeveer 3½ procent (ruim 6 duizend) van de leerlingen was nog niet definitief ingedeeld in een onderwijstype. Deze laten we verder buiten beschouwing.

Van deze leerlingen volgen we de verdere loopbanen in het onderwijs. Het is hierbij niet mogelijk om alle patronen weer te geven. De 187 duizend leerlingen kennen tot en met 2012 11.148 verschillende routes. Dat varieert van de route:

Vwo3	mbo	mbo	mbo	Hbo	hbo	buiten onderwijs	buiten onderwijs	buiten onderwijs
------	-----	-----	-----	-----	-----	------------------	------------------	------------------

die door één van de leerlingen die in 2003/2004 in het derde leerjaar van het vo zat, wordt gevolgd. Tot de route:

Vwo 3	vwo 4	vwo 5	vwo 6	wo	wo	wo	Wo	wo
-------	-------	-------	-------	----	----	----	----	----

die door 12.201 leerlingen wordt gevolgd.

Om toch enig zicht te geven op de verschillende routes wordt in deze notitie gewerkt met een clustering waarin de meest voorkomende routes per onderwijssoort worden samengevat.

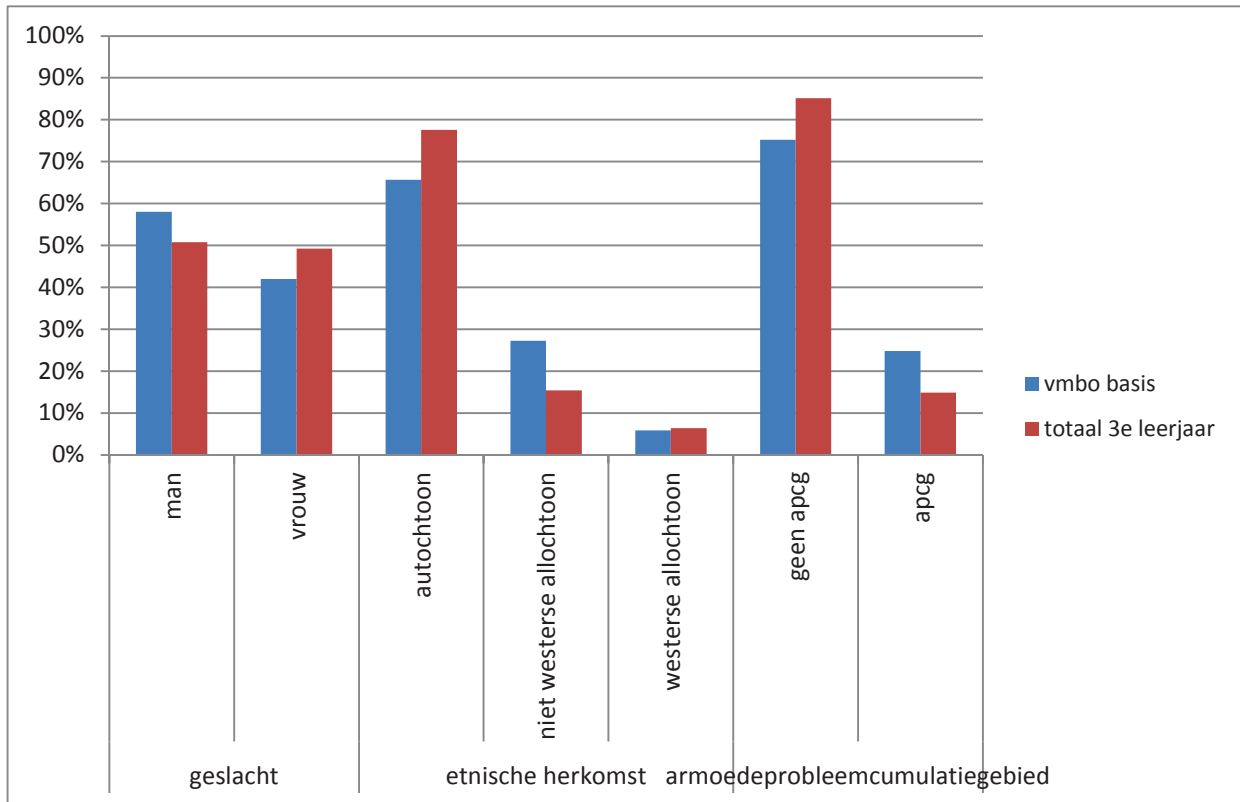
Steeds wordt aangegeven wat de achtergrondkenmerken van de leerlingen is en in hoeverre zij in het vervolg van de opleiding een diploma hebben behaald.

2. Stroompatronen

2.1 vmbo basis

2.1.1. Patronen van doorstroom vanuit vmbo basis

In 2003/2004 zaten bijna 35 duizend leerlingen in het derde leerjaar vmbo basis.

In het derde leerjaar van vmbo basis in 2003/2004 zitten meer jongens dan meisjes. Ruim drievijfde van de leerlingen is van autochtone herkomst. Ongeveer een kwart van de leerlingen in het derde leerjaar vmbo basis is woonachtig in een armoedeprobleemcumulatiegebied.

Als het derde leerjaar van vmbo-basis wordt vergeleken met alle leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs, is het aandeel jongens en niet-westers allochtonen relatief hoog. Het aandeel van leerlingen dat woonachtig is in een armoedeprobleemcumulatiegebied is in het derde leerjaar van het vmbo basis verhoudingsgewijs twee maal zo groot als gemiddeld in het derde leerjaar van het vo.

Tabel 2.1.1. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo basis

	aantal	percentage
zonder vertraging naar mbo 2	17629	52,8%
blijven zitten vmbo b, daarna door naar mbo 2	338	1,0%
ongediplomeerd naar mbo 1 of 2	4301	12,9%
ongediplomeerd uitval vmbo	3548	10,6%
gediplomeerde uitval vmbo	3326	10,0%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1	924	2,8%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1	24	0,1%
zonder vertraging naar mbo 3 of 4	1209	3,6%
met vertraging naar mbo 3 of 4	46	0,1%
anders	2014	6,0%
Totaal	33359	100,0%

Iets meer dan de helft van de leerlingen die in 2003/2004 in het derde leerjaar van vmbo-basis zaten gaat twee jaar later met een vmbo-diploma naar een opleiding op mbo 2 niveau. Een aanzienlijk deel van de leerlingen (één op de acht) gaat zonder diploma naar het mbo. Een leerling die na het vmbo het reguliere onderwijs verlaat, is een voortijdig schoolverlater. Dat komt bij de groep in het derde leerjaar van het vmbo basis zit vrij regelmatig voor. Maar liefst een vijfde van alle leerlingen uit dit cohort gaat niet direct door naar een andere opleiding. In de helft van de gevallen hebben deze uitvallers wel een vmbo-diploma gehaald. Een diploma vmbo-basis geeft toegang tot een MBO-opleiding op niveau 2. Toch zijn er leerlingen die het hogerop zoeken. Bijna vier procent van de vmbo-basisleerlingen vervolgt de opleiding op mbo 3 of 4.

Tabel 2.1.2. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo basis, naar geslacht

	Man	vrouw	
zonder vertraging naar mbo 2	50,4%	56,2%	52,8%
blijven zitten vmbo b, daarna door naar mbo	1,2%	0,7%	1,0%
ongediplomeerd naar mbo 1 of 2	13,9%	11,5%	12,9%
ongediplomeerd uitval vmbo	11,9%	8,9%	10,6%
gediplomeerde uitval vmbo	9,7%	10,3%	10,0%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1	3,5%	1,7%	2,8%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1	0,1%	0,0%	0,1%
zonder vertraging naar mbo 3 of 4	3,1%	4,4%	3,6%
met vertraging naar mbo 3 of 4	0,1%	0,2%	0,1%
anders	5,9%	6,2%	6,0%
	100,0%	100,0%	100,0%

Meisjes gaan wat vaker vanuit vmbo-basis zonder vertraging door naar een opleiding op MBO 2, maar ook naar MBO 3 of 4. Jongens gaan vaker ongediplomeerd naar het Mbo, terwijl ze ook vaker zonder diploma het vmbo verlaten terwijl ze geen mbo-opleiding gaan volgen.

Tabel 2.1.3. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo basis, naar etnische herkomst

	autochtoon	niet westerse allochtoon	westerse allochtoon	totaal
zonder vertraging naar mbo 2	56,3%	47,9%	45,4%	52,8%
blijven zitten vmbo b, daarna door naar mbo	0,9%	1,3%	1,2%	1,0%
ongediplomeerd naar mbo 1 of 2	10,3%	18,8%	14,2%	12,9%
ongediplomeerd uitval vmbo	8,3%	13,8%	13,1%	10,6%
gediplomeerde uitval vmbo	11,1%	6,5%	12,9%	10,0%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1	3,1%	2,0%	3,0%	2,8%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%
zonder vertraging naar mbo 3 of 4	4,2%	2,6%	3,0%	3,6%
met vertraging naar mbo 3 of 4	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
anders	5,6%	6,9%	7,1%	6,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Met name de autochtone leerlingen gaan zonder vertraging verder naar een opleiding op niveau 2. Niet-westers allochtone leerlingen gaan wat vaker dan gemiddeld ongediplomeerd naar het mbo.

2.1.2. Rendement van leerlingen die verschillende doorstroompatronen laten zien.

Een aanzienlijk deel van de leerlingen uit vmbo-basis gaat (al dan niet met een tussenpauze) door met een opleiding op het mbo. In onderstaande tabel wordt aangegeven tot en met 2012 een mbo-diploma heeft gehaald en op welk niveau dit diploma heeft behaald.

Tabel 2.1.4 Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo basis, naar uiteindelijk behaald MBO-diploma

	Niveau uiteindelijk behaald MBO-diploma				
	Geen MBO diploma	1	2	3	4
zonder vertraging naar mbo 2	23,4%	1,4%	36,0%	25,3%	14,0%
blijven zitten vmbo b, daarna door naar mbo	28,1%	1,8%	50,3%	16,3%	3,6%
ongediplomeerd naar mbo 1 of 2	40,9%	14,5%	29,0%	10,1%	5,4%
ongediplomeerd uitval vmbo	77,6%	8,9%	10,2%	2,4%	0,9%
gediplomeerde uitval vmbo	72,7%	1,4%	15,6%	6,9%	3,4%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1	21,5%	26,3%	36,3%	12,0%	3,9%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1	29,2%	33,3%	25,0%	8,3%	4,2%
zonder vertraging naar mbo 3 of 4	20,5%	0,4%	14,2%	36,1%	28,8%
met vertraging naar mbo 3 of 4	39,1%	2,2%	13,0%	26,1%	19,6%
anders	38,6%	6,5%	15,2%	15,7%	24,0%
	37,2%	4,9%	28,4%	18,4%	11,2%

Bijna twee derde van alle leerlingen die in 2003/2004 in het derde leerjaar van vmbo basis zaten, heeft in de acht jaren erna een mbo-diploma gehaald. Dit was in bijna de helft van de gevallen een diploma op niveau 2.

Van de leerlingen die zonder vertraging naar MBO 2 gaan, heeft bijna een kwart na acht jaar geen MBO-diploma gehaald. Ruim een derde heeft een diploma op niveau 2 gehaald, maar een nog groter deel (39%) heeft gestapeld en een diploma gehaald op een hoger niveau. Indien leerlingen op het vmbo zijn blijven zitten voordat ze naar MBO 2 gaan, stapelen zij op het MBO aanzienlijk minder vaak. Voor meer dan de helft van deze groep is een diploma op niveau 2 het eindpunt van de opleiding.

Een relatief grote groep was gediplomeerd of ongediplomeerd uitgevallen uit het vmbo. Ongeveer driekwart van deze groep heeft in de jaren erna geen MBO-diploma gehaald. Toch gaat een deel van deze groep kennelijk na één of enkele jaren alsnog naar het MBO. Bij de gediplomeerde uitval hebben de overigen een diploma op niveau 2, 3 of 4 gehaald. Bij de ongediplomeerde uitval is dit meestal een diploma op niveau 1 of 2.

Als leerlingen ongediplomeerd direct doorstromen naar het MBO, halen zij wat minder vaak dan gemiddeld een MBO-diploma. Ruim tweevijfde van deze leerlingen heeft in de acht jaren erna (nog) geen MBO-diploma gehaald. Toch is deze route niet volledig kansloos. Bijna de helft van de leerlingen die ongediplomeerd doorgaan met het MBO heeft inmiddels een startkwalificerend diploma gehaald. Ongeveer één op de zes heeft een diploma op niveau 3 of 4 gehaald.

Het behalen van een MBO-diploma is niet het enige aspect dat is bekeken. In onderstaande tabel is voor de wat vaker voorkomende stroompatronen aangegeven wat de onderwijspositie van de leerlingen uit het derde leerjaar vmbo basis 2003/2004 in het schooljaar 2011/2012 is.

Tabel 2.1.5 Onderwijspositie in 2012/2013

	zonder vertraging naar mbo 2	ongediplom eerd naar mbo 1 of 2	ongediplot meerd uitval vmbo	gediplome erde uitval vmbo	zonder vertraging naar mbo 3 of 4	anders	totaal
uit onderwijs geen diploma	0,0%	38,4%	74,4%	0,0%	1,6%	14,1%	13,8%
uit onderwijs diploma vmbo b	21,1%		0,1%	67,1%	15,9%	4,4%	19,5%
uit onderwijs diploma vmbo k			0,0%			13,4%	0,8%
uit onderwijs diploma vmbo g						0,1%	0,0%
uit onderwijs diploma vmbo t						0,1%	0,0%
uit onderwijs diploma havo						0,1%	0,0%
uit onderwijs diploma mbo 1	1,2%	13,0%	7,5%	1,3%	0,4%	6,1%	4,3%
uit onderwijs diploma mbo 2	29,7%	23,6%	8,2%	12,5%	11,3%	12,2%	23,3%
uit onderwijs diploma mbo 3	22,0%	8,9%	2,2%	6,0%	31,8%	12,9%	16,0%
uit onderwijs diploma mbo 4	9,6%	3,5%	0,6%	2,3%	19,9%	14,8%	7,5%
uit onderwijs diploma hbo	0,0%			0,0%	0,9%	0,9%	0,1%
in onderwijs mbo 1	0,1%	0,4%	0,7%	0,2%		0,2%	0,2%
in onderwijs mbo 2	2,3%	3,3%	3,2%	3,3%	1,2%	2,6%	2,7%
in onderwijs mbo 3	5,0%	4,3%	1,8%	3,8%	3,6%	4,2%	4,4%
in onderwijs mbo 4	4,4%	2,6%	0,8%	1,8%	4,8%	5,1%	3,6%
in onderwijs hbo	4,3%	2,0%	0,5%	1,6%	8,4%	8,0%	3,6%
in onderwijs wo	0,0%		0,1%		0,1%	0,6%	0,1%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Het grootste gedeelte van de leerlingen die in 2003/2004 in het derde leerjaar van vmbo basis zat, heeft inmiddels het onderwijs verlaten. Ruwweg één op de zeven (14,3%) van de leerlingen uit dit cohort is in 2012/2013 nog bezig met een opleiding. Dit is veelal een opleiding op mbo-niveau; bijna vier procent zit op het hbo.

In het onderwijs is het begrip voortijdig schoolverlaten (vsv) de laatste jaren een belangrijk punt geweest. Bijna twee op de vijf leerlingen uit het cohort derde leerjaar vmbo basis 2003/2004 is vsv-er geworden. Leerlingen die (on)gediplomeerd zijn uitgevallen hebben (uiteraard) verhoudingsgewijs vaak geen startkwalificatie gehaald. Van de groep die ongediplomeerd doorgaat naar het mbo heeft ook iets meer dan de helft geen startkwalificatie behaald. Leerlingen die op het vmbo geen vertraging hebben opgelopen en daarna doorgaan met een opleiding op niveau 3 of 4 zitten in 2011/2012 verhoudingsgewijs vaak op het hbo.

2.1.2 Ontwikkeling van doorstroompatronen.

Tabel 2.1.1. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo basis, ontwikkeling

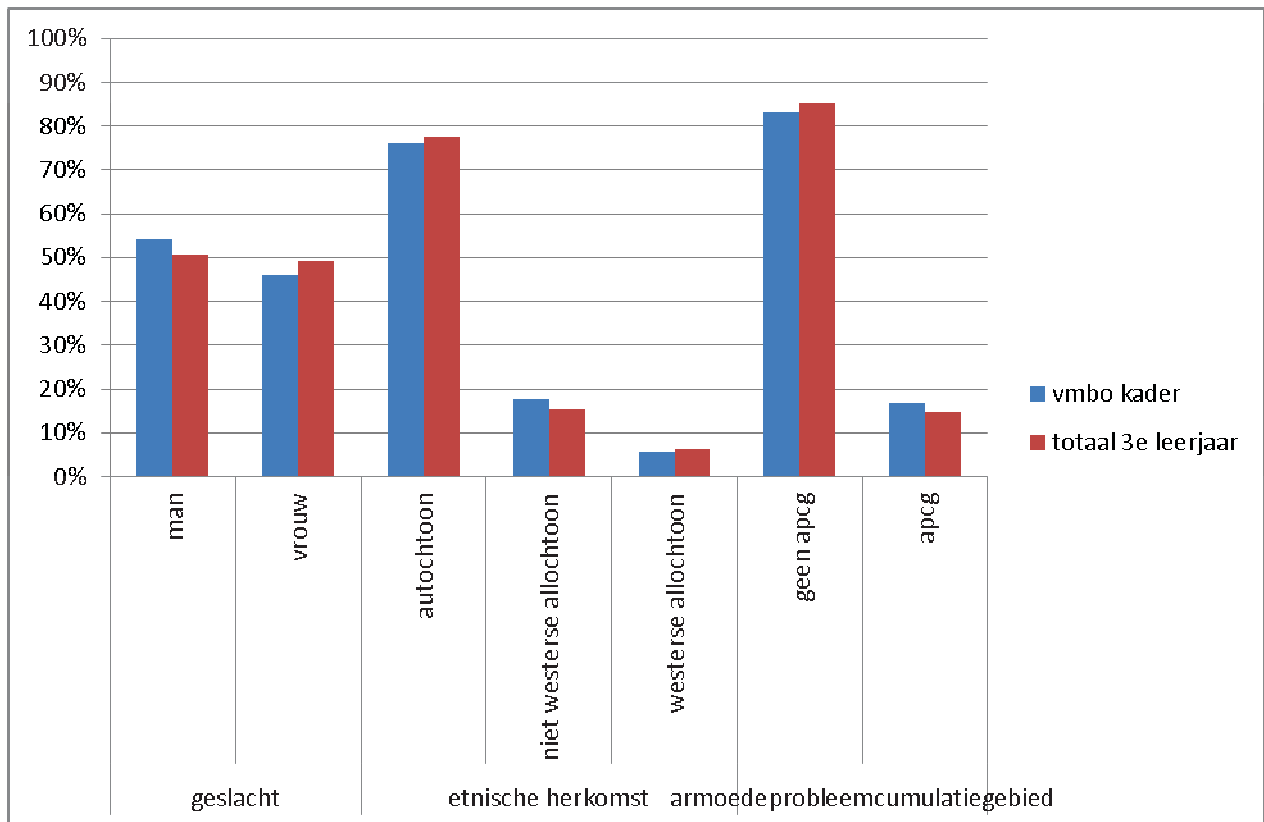
	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008
zonder vertraging naar mbo 2	52,8%	56,3%	59,1%	61,9%	63,0%
blijven zitten vmbo b, daarna door naar mbo	1,0%	1,0%	1,1%	1,1%	1,0%
ongediplomeerd naar mbo 1 of 2	12,9%	12,1%	10,9%	11,0%	10,9%
ongediplomeerd uitval vmbo	10,6%	8,8%	7,5%	6,5%	5,9%
gediplomeerde uitval vmbo	10,0%	8,1%	7,6%	5,6%	5,1%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1	2,8%	2,5%	2,1%	1,8%	1,8%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
zonder vertraging naar mbo 3 of 4	3,6%	4,5%	4,7%	4,4%	3,6%
met vertraging naar mbo 3 of 4	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%
anders	6,0%	6,5%	7,1%	7,6%	8,6%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

De groep die zonder vertraging doorgaat naar een niveau 2 opleiding is in latere jaren aanzienlijk toegenomen. Ging van de leerlingen uit het derde leerjaar vmbo basis in 2003/2004 iets meer dan de helft zonder vertraging naar het mbo; van de leerlingen uit het derde leerjaar vmbo basis in 2007/2008 was dat bijna tweederde. Met name de groep die gediplomeerd of ongediplomeerd uitvalt na het vmbo is afgenomen. Met enige voorzichtigheid mag hierbij de invloed van het vsv-beleid worden genoemd.

2.2 vmbo kader

2.2.1. Patronen van doorstroom vanuit vmbo kader

In 2003/2004 zaten bijna 26 duizend leerlingen in vmbo kader.

In het derde leerjaar vmbo kader zitten iets meer jongens dan meisjes. Het verschil is echter minder groot dan bij vmbo basis. Verder is het aandeel niet-westers allochtone jongeren en jongeren die wonen in een armoedeprobleemcumulatiegebied in vmbo kader iets groter dan gemiddeld in het derde leerjaar van het vo.

Tabel 2.2.1. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo kader

	Aantal	Percentage
zonder vertraging naar mbo 2,3,4	18488	71,7%
blijven zitten vmbo b, daarna door naar mbo 2,3,4	629	2,4%
ongediplomeerd naar mbo 1 of 2	1107	4,3%
ongediplomeerd uitval vmbo	1006	3,9%
gediplomeerde uitval vmbo	1547	6,0%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1	212	0,8%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1	6	0,0%
opgestroomd naar gemengd/theoretisch en zonder vertraging naar mbo 2, 3 of 4	1311	5,1%
opgestroomd naar gemengd/theoretisch en met vertraging naar mbo 2, 3 of 4	8	0,0%
opgestroomd naar gemengd/theoretisch en zonder vertraging naar mbo 2, 3 of 4	64	0,2%
opgestroomd naar gemengd/theoretisch en met vertraging naar mbo 2, 3 of 4	6	0,0%
Anders	1405	5,4%
Totaal	25789	100,0%

Vanuit vmbo kader kunnen leerlingen verder gaan met een mbo-opleiding op niveau 2, 3 of 4, Het overgrote deel van de jongeren die in 2003/2004 in vmbo kader zat, gaat ook zonder vertraging door naar een mbo-opleiding op één van deze niveaus. Zes procent van de vmbo-kader leerlingen stopt na het behalen van het vmbo-diploma in ieder geval tijdelijk met het onderwijs. Nog eens vier procent verlaat het onderwijs zonder vmbo-diploma.

Een relatief grote groep (5%) gaat na het derde leerjaar vmbo kader verder met het vierde leerjaar vmbo gemengd of theoretisch en gaat zonder te blijven zitten verder met een mbo-opleiding.

Tabel 2.2.2. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo kader, naar geslacht

	man	vrouw	
zonder vertraging naar mbo 2,3,4	69,3%	74,5%	71,7%
blijven zitten vmbo b, daarna door naar mbo 2,3,4	2,5%	2,3%	2,4%
ongediplomeerd naar mbo 1 of 2	5,1%	3,4%	4,3%
ongediplomeerd uitval vmbo	4,2%	3,6%	3,9%
gediplomeerde uitval vmbo	5,7%	6,4%	6,0%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1	1,2%	0,4%	0,8%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1	0,0%	0,0%	0,0%
opgestroomd naar gemengd/theoretisch en zonder vertraging naar mbo 2, 3 of 4	5,9%	4,2%	5,1%
opgestroomd naar gemengd/theoretisch en met vertraging naar mbo 2, 3 of 4	0,0%	0,0%	0,0%
Anders	5,8%	5,0%	5,4%
	100,0%	100,0%	100,0%

Meisjes gaan vaker dan jonger vanuit het derde leerjaar vmbo-kader zonder vertraging door met een mbo opleiding. Jongens gaan vaker dan meisjes ongediplomeerd naar mbo 1 of 2 en ze stromen vaker op naar de gemengde of theoretische leerweg.

Tabel 2.2.3. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo kader, naar etnische herkomst

	autochtoon	niet westerse allochtoon	westerse allochtoon
zonder vertraging naar mbo 2,3,4	74,9%	61,6%	65,7%
blijven zitten vmbo b, daarna door naar mbo 2,3,4	2,3%	3,0%	2,7%
ongediplomeerd naar mbo 1 of 2	3,3%	8,0%	5,9%
ongediplomeerd uitval vmbo	3,0%	6,1%	5,6%
gediplomeerde uitval vmbo	6,1%	4,9%	7,5%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1	0,9%	0,5%	0,5%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1	0,0%	0,0%	0,0%
opgestroomd naar gemengd/theoretisch en zonder vertraging naar mbo 2, 3 of 4	4,8%	6,0%	5,5%
opgestroomd naar gemengd/theoretisch en met vertraging naar mbo 2, 3 of 4	0,0%	0,1%	0,0%
Anders	4,5%	9,3%	6,4%
	100,0%	100,0%	100,0%

Autochtone jongeren gaan vaker dan gemiddeld zonder vertraging naar het mbo. Niet-westers allochtonen gaan verhoudingsgewijs vaak ongediplomeerd naar het mbo. Westers allochtone jongeren stoppen relatief vaak na het behalen van het vmbo-diploma (in ieder geval tijdelijk) met het onderwijs.

Van de leerlingen uit het derde leerjaar vmbo kader zit in 2012 ongeveer een negende op het hbo, terwijl een klein deel (1,6%) al in het bezit is van een hbo-diploma. Zeker de leerlingen die zonder vertraging doorgaan naar het mbo, komen verhoudingsgewijs vaak op het hbo terecht. Echter, ook van de groep die zonder diploma het vmbo heeft verlaten, komt uiteindelijk een (klein) deel op het hbo terecht.

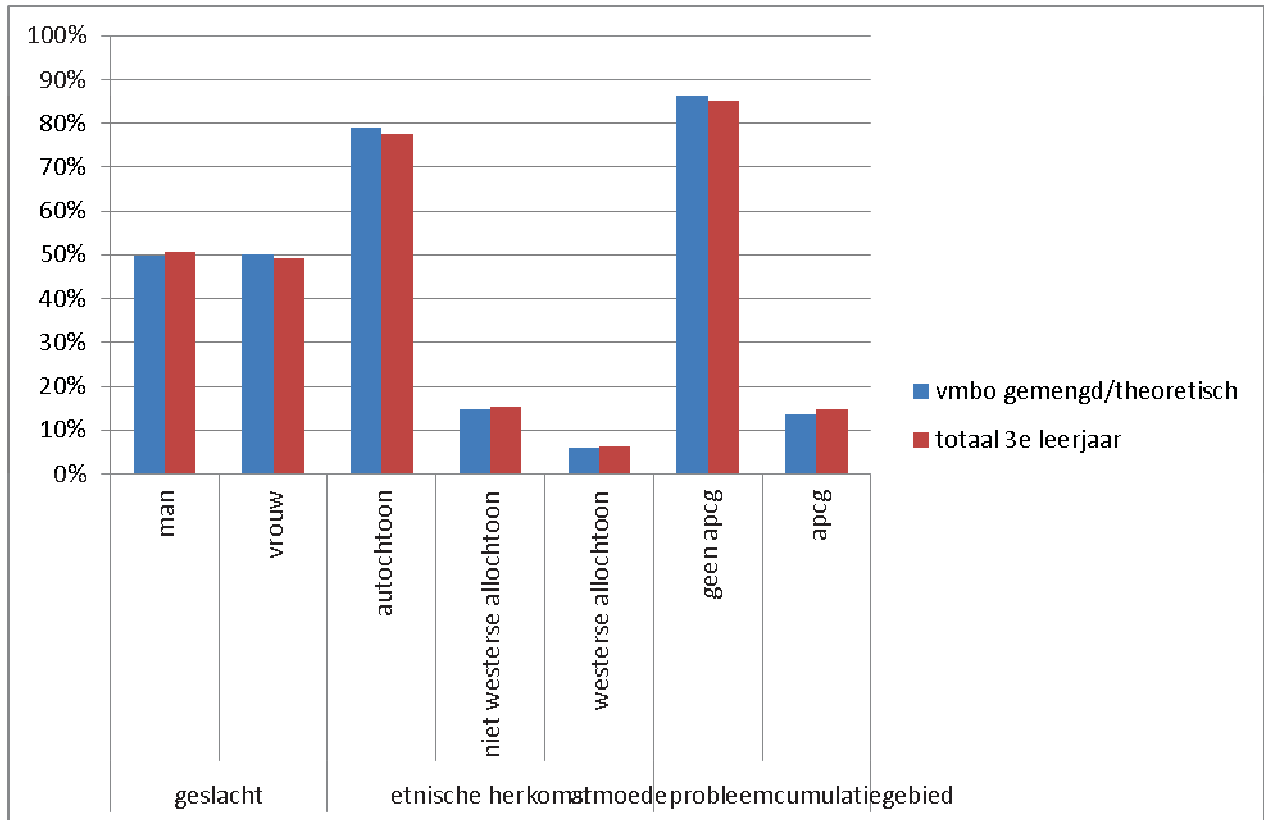
2.2.3 Ontwikkeling van doorstroompatronen.

	2003/20 04	2004/20 05	2005/20 06	2006/20 07	2007/20 08
zonder vertraging naar mbo 2,3,4	71,7%	75,6%	76,8%	77,6%	77,4%
blijven zitten vmbo b, daarna door naar mbo 2,3,4	2,4%	0,8%	1,3%	1,1%	1,7%
ongediplomeerd naar mbo 1 of 2	4,3%	3,6%	4,0%	4,2%	4,4%
ongediplomeerd uitval vmbo	3,9%	2,9%	2,4%	2,4%	2,3%
gediplomeerde uitval vmbo	6,0%	7,6%	7,6%	6,3%	5,9%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1	0,8%	0,8%	0,6%	0,3%	0,4%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
afgestroomd naar gemengd/theoretisch en zonder vertraging naar mbo 2, 3 of 4	5,1%	5,0%	4,7%	5,2%	5,1%
afgestroomd naar gemengd/theoretisch en met vertraging naar mbo 2, 3 of 4	0,0%	0,1%	0,3%	0,0%	0,0%
opgestroomd naar gemengd/theoretisch en zonder vertraging naar mbo 2, 3 of 4	0,2%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%
anders	5,4%	3,4%	2,3%	2,4%	2,3%

De groep die zonder vertraging doorgaat naar het mbo is sinds 2003 iets toegenomen. In tegenstelling tot de ontwikkeling bij vmbo basis is dit bij vmbo kader niet volledig toe te schrijven aan een terugloop van het aantal vsv-ers. De grootste daling sinds 2003/2004 is zichtbaar in de categorie 'anders'.

2.3 vmbo g/t

2.3.1. Patronen van doorstroom vanuit vmbo gemengd en theoretisch

De leerlingen in het derde leerjaar vmbo gemengd of theoretisch zijn een goede afspiegeling van de leerlingen in het derde leerjaar vo. De verhoudingen naar geslacht, etnische herkomst en armoedeprobleemcumulatiegebied zijn gelijk aan de gemiddelden voor het gehele vo.

Tabel 2.3.1. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo gemengd/theoretisch

	Aantal	Percentage
zonder vertraging naar mbo 3,4	28217	59,1%
blijven zitten vmbo g/t, daarna door naar mbo 3,4	2759	5,8%
ongediplomeerd naar mbo 3 of 4	1076	2,3%
ongediplomeerd uitval vmbo	1653	3,5%
gediplomeerde uitval vmbo	2511	5,3%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of 2	2165	4,5%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of 2	280	0,6%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 1,2	114	0,2%
afgestroomd naar basis/kader en met vertraging naar mbo 1 of 2	9	0,0%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 3 of 4	210	0,4%
afgestroomd naar basis/kader en met vertraging naar mbo 3 of 4	341	0,7%
niet vertraagd door naar havo	5990	12,6%
vertraagd door naar havo	144	0,3%
anders	2250	4,7%
Totaal	47719	100,0%

Eigenlijk zijn er twee voorname stromen vanuit het derde leerjaar van vmbo g/t. Leerlingen gaan of zonder vertraging door naar het mbo of naar de havo. Als de leerlingen naar het MBO gaan, betreft dit over het algemeen de hogere niveaus. Toch gaat nog vijf procent van de leerlingen zonder vertraging verder met een opleiding op niveau 1 of 2.

Tabel 2.3.2. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo gemengd/theoretisch, naar geslacht

	man	vrouw	totaal
zonder vertraging naar mbo 3,4	56,0%	62,2%	59,1%
blijven zitten vmbo g/t, daarna door naar mbo 3,4	5,5%	6,0%	5,8%
ongediplomeerd naar mbo 3 of 4	2,0%	2,5%	2,3%
ongediplomeerd uitval vmbo	3,6%	3,3%	3,5%
gediplomeerde uitval vmbo	5,1%	5,5%	5,3%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of 2	6,4%	2,6%	4,5%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of 2	0,9%	0,3%	0,6%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 1,2	0,3%	0,2%	0,2%
afgestroomd naar basis kader en met vertraging naar mbo 1 of 2	0,0%	0,0%	0,0%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 3 of 4	0,3%	0,6%	0,4%
afgestroomd naar basis/kader en met vertraging naar mbo 3 of 4	0,7%	0,8%	0,7%
niet vertraagd door naar havo	13,7%	11,4%	12,6%
vertraagd door naar havo	0,3%	0,3%	0,3%
anders	5,3%	4,2%	4,7%
	100,0%	100,0%	100,0%

Meisjes gaan wat vaker dan jongens zonder vertraging naar een opleiding op een hoger niveau binnen het mbo. Jongens gaan juist wat vaker naar de havo maar ook vaker naar een mbo 1 of 2 opleiding.

Tabel 2.3.3. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo gemengd/theoretisch naar etnische herkomst

	autochtoon	niet westerse allochtoon	westerse allochtoon	totaal
zonder vertraging naar mbo 3,4	62,2%	46,6%	52,0%	59,1%
blijven zitten vmbo g/t, daarna door naar mbo 3,4	5,2%	9,3%	5,5%	5,8%
ongediplomeerd naar mbo 3 of 4	1,8%	4,3%	2,5%	2,3%
ongediplomeerd uitval vmbo	2,4%	7,5%	5,2%	3,5%
gediplomeerde uitval vmbo	5,0%	5,5%	7,9%	5,3%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of 2	5,2%	1,5%	2,9%	4,5%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of 2	0,6%	0,4%	0,4%	0,6%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 1,2	0,2%	0,7%	0,2%	0,2%
afgestroomd naar basis kader en met vertraging naar mbo 1 of 2	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 3 of 4	0,4%	0,7%	0,3%	0,4%
afgestroomd naar basis/kader en met vertraging naar mbo 3 of 4	0,7%	0,9%	0,4%	0,7%
niet vertraagd door naar havo	12,1%	13,6%	16,5%	12,6%
vertraagd door naar havo	0,2%	0,6%	0,5%	0,3%
Anders	3,9%	8,4%	5,8%	4,7%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Leerlingen uit het derde leerjaar vmbo g/t van autochtone herkomst gaan verhoudingsgewijs vaker zonder vertraging door naar één van de hogere mbo-niveaus. Niet-westers allochtone leerlingen vallen verhoudingsgewijs wat vaker zonder diploma uit.

2.3.2. Rendement van leerlingen die verschillende doorstroompatronen laten zien.

Tabel 2.3.4. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo gemengd/theoretisch, naar uiteindelijk behaald MBO-diploma

	Niveau uiteindelijk behaald MBO-diploma				
	0	1	2	3	4
zonder vertraging naar mbo 3,4	14,2%	0,1%	3,2%	11,0%	71,5%
blijven zitten vmbo g/t, daarna door naar mbo 3,4	26,9%	0,1%	4,3%	14,3%	54,3%
ongediplomeerd naar mbo 3 of 4	19,9%	0,2%	4,2%	13,8%	61,9%
ongediplomeerd uitval vmbo	70,7%	2,2%	9,9%	4,9%	12,4%
gediplomeerde uitval vmbo	68,5%	0,5%	5,8%	7,1%	18,2%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of 2	15,5%	5,1%	30,7%	25,9%	22,8%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of 2	20,0%	3,6%	36,4%	23,2%	16,8%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 1,2	28,9%	3,5%	36,0%	18,4%	13,2%
afgestroomd naar basis kader en met vertraging naar mbo 1 of 2	11,1%	44,4%	33,3%	11,1%	0,0%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 3 of 4	17,1%	0,5%	7,6%	20,0%	54,8%
afgestroomd naar basis/kader en met vertraging naar mbo 3 of 4	31,1%	0,3%	6,2%	19,6%	42,8%
niet vertraagd door naar havo	83,0%	0,1%	1,5%	2,3%	13,1%
vertraagd door naar havo	79,9%	0,0%	3,5%	3,5%	13,2%
anders	43,3%	4,7%	22,1%	15,9%	14,0%
	30,3%	0,7%	5,9%	10,8%	52,3%

Leerlingen die zonder te zijn blijven zitten naar een hoger niveau op het mbo doorstromen, halen aanzienlijk vaker een mbo-diploma dan leerlingen die in de twee laatste jaren van het vmbo vertraging oplopen. Het grootste gedeelte van deze niveaus ligt op niveau 4. De leerlingen die vanuit het vmbo naar een opleiding op niveau 2 doorgaan, halen eveneens in een groot aantal gevallen een mbo-diploma. Voor een derde van deze leerlingen is dit een diploma op niveau 2. Opvallend genoeg haalt ongeveer een zesde van de leerlingen die zonder vertraging naar de havo gaat, uiteindelijk een mbo diploma.

Tabel 2.3.5. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vmbo gemengd/theoretisch, naar uiteindelijk behaald havo-diploma

	geen diploma	diploma
zonder vertraging naar mbo 2,3,4	99,4%	0,6%
blijven zitten vmbo g/t, daarna door naar mbo 3,4	99,8%	0,2%
ongediplomeerd naar mbo 3 of 4	99,9%	0,1%
ongediplomeerd uitval vmbo	99,8%	0,2%
gediplomeerde uitval vmbo	99,6%	0,4%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of 2	99,5%	0,5%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of	100,0%	0,0%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 1,2	100,0%	0,0%
afgestroomd naar basis kader en met vertraging naar mbo 1 of 2	100,0%	0,0%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 3 of 4	100,0%	0,0%
afgestroomd naar basis/kader en met vertraging naar mbo 3 of 4	100,0%	0,0%
niet vertraagd door naar havo	28,3%	71,7%
vertraagd door naar havo	63,9%	36,1%
anders	93,6%	6,4%
	90,2%	9,8%

Leerlingen die na het vmbo niet direct doorgaan naar de havo halen daarna zelden alsnog een havo-diploma. Een eventuele vertraging op het vmbo is direct een goede graadmeter voor de kans van

succes op de havo. De leerlingen die zonder vertraging doorgaan naar de havo halen verhoudingsgewijs twee maal zo vaak een havo-diploma dan de leerlingen die met vertraging doorgaan naar de havo.

	zonder vertraging naar mbo 3,4	blijven zitten vmbo g/t, daarna door naar mbo 3,4	ongedip lomeerd naar mbo 3 of 4	ongedipl omeerd uitval vmbo	gediplomeer de uitval vmbo	zonder vertraging gediplome erd naar mbo 1 of 2	niet vertraagd door naar havo	
uit onderwijs geen diploma	0,1%	0,1%	15,5%	60,9%		0,3%	0,1%	4,0%
uit onderwijs diploma vmbo b								0,1%
uit onderwijs diploma vmbo k				0,1%				0,4%
uit onderwijs diploma vmbo g	1,3%	2,1%		0,1%	5,7%	2,0%	0,3%	1,4%
uit onderwijs diploma vmbo t	8,7%	16,8%		0,1%	46,4%	10,5%	7,7%	10,0%
uit onderwijs diploma havo	0,1%	0,0%		0,1%	0,2%	0,0%	11,9%	1,7%
uit onderwijs diploma vwo							0,2%	0,0%
uit onderwijs diploma mbo 1	0,1%	0,1%	0,2%	1,8%	0,5%	4,2%	0,0%	0,6%
uit onderwijs diploma mbo 2	2,3%	3,0%	3,3%	7,6%	4,8%	25,6%	0,9%	4,5%
uit onderwijs diploma mbo 3	9,3%	12,1%	11,8%	3,8%	5,9%	21,6%	1,8%	9,1%
uit onderwijs diploma mbo 4	34,9%	32,7%	30,7%	6,5%	10,1%	15,4%	6,8%	26,4%
uit onderwijs diploma hbo	7,4%	0,6%	5,0%	0,7%	2,0%	0,3%	20,9%	7,4%
uit onderwijs diploma wo	0,0%			0,1%	0,1%		0,2%	0,0%
in onderwijs mbo 1	0,0%	0,0%	0,2%	0,2%		0,0%	0,0%	0,0%
in onderwijs mbo 2	0,5%	1,1%	0,7%	1,8%	1,0%	1,6%	0,4%	0,7%
in onderwijs mbo 3	1,7%	3,3%	1,6%	2,6%	2,5%	3,7%	0,9%	2,0%
in onderwijs mbo 4	3,5%	5,9%	3,5%	3,9%	4,7%	5,5%	2,7%	3,8%
in onderwijs hbo	29,1%	21,9%	26,2%	9,2%	14,5%	8,9%	36,7%	25,9%
in onderwijs wo	1,0%	0,2%	1,2%	0,5%	1,6%	0,2%	8,6%	2,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Het merendeel van de leerlingen die in 2003/2004 in het derde leerjaar van vmbo g of t zat, komt uiteindelijk in de hogere regionen van het onderwijs terecht. Voor een kwart van de leerlingen is het eindpunt een diploma op mbo 4 niveau, eveneens een kwart zat in 2012 op het hbo. Nog eens zeven procent heeft in de tussenperiode een hbo-diploma gehaald.

Voor één op de tien leerlingen is het vmbo-diploma ook het eindpunt van de onderwijs carrière.

2.3.3 Ontwikkeling van doorstroompatronen.

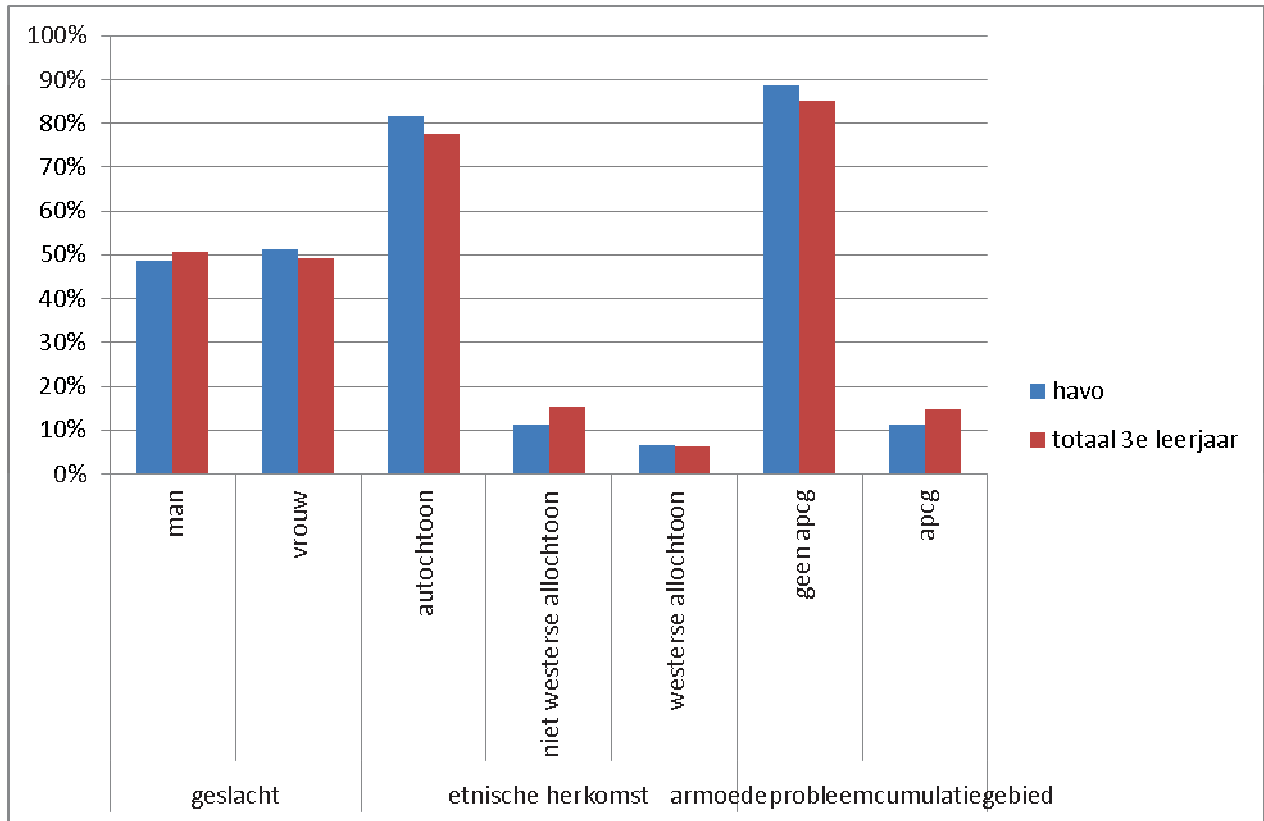
	2003/20 04	2004/20 05	2005/20 06	2006/20 07	2007/20 08
zonder vertraging naar mbo 3,4	59,1%	60,5%	59,0%	59,3%	60,4%
blijven zitten vmbo g/t, daarna door naar mbo 3,4	5,8%	5,2%	3,3%	3,1%	3,2%
ongediplomeerd naar mbo 3 of 4	2,3%	1,0%	0,8%	0,8%	0,7%
ongediplomeerd uitval vmbo	3,5%	3,5%	3,1%	2,7%	2,5%
gediplomeerde uitval vmbo	5,3%	4,9%	4,6%	4,1%	3,8%
zonder vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of 2	4,5%	4,6%	4,5%	4,6%	4,3%
met vertraging gediplomeerd naar mbo 1 of 2	0,6%	0,6%	0,4%	0,3%	0,3%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 1,2	0,2%	0,2%	0,2%	0,3%	0,2%
afgestroomd naar basis/kader en zonder vertraging naar mbo 3 of 4	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
afgestroomd naar basis/kader en met vertraging naar mbo 3 of 4	0,7%	1,4%	1,3%	1,4%	1,4%
niet vertraagd door naar havo	12,6%	13,4%	17,0%	17,3%	17,1%
vertraagd door naar havo	0,3%	0,4%	1,7%	1,6%	1,6%
anders	4,7%	4,2%	4,2%	4,5%	4,4%

Sinds 2003/2004 is de groep die zonder vertraging doorgaat naar de havo in omvang toegenomen. Daarentegen komt het minder vaak voor dat leerlingen ongediplomeerd naar het mbo gaan of gediplomeerd of ongediplomeerd uitvallen.

2.4 havo

2.4.1. Patronen van doorstroom vanuit havo

In het derde leerjaar van de havo zitten iets meer jongens dan meisjes. Verder zitten er verhoudingsgewijs iets meer autochtone leerlingen en leerlingen die niet wonen in een armoedeprobleemcumulatiegebied in het derde leerjaar van de havo.

Tabel 2.4.1. Stroompatronen vanuit derde leerjaar havo

	Aantal	Percentage
zonder vertraging naar hbo	15485	41,7%
met vertraging naar hbo	5513	14,9%
na tussenjaar naar hbo	596	1,6%
gediplomeerd naar mbo	875	2,4%
onvertraagde opstroom naar vwo diploma	310	0,8%
vertraagde opstroom naar vwo diploma	28	0,1%
afstroom naar vmbo, onvertraagd diploma	2146	5,8%
afgestroomd naar vmbo en met vertraging diploma	268	0,7%
ongediplomeerde uitstroom	1792	4,8%
gediplomeerde onvertraagde uitstroom	2567	6,9%
gediplomeerde vertraagde uitstroom	4045	10,9%
anders	3480	9,4%
Totaal	37105	100,0%

Voor het derde leerjaar van de havo is geen eenduidig stroompatroon weer te geven. Het merendeel van de leerlingen komt uiteindelijk op het hbo terecht, al dan niet na vertraging. Een aanzienlijk deel van de leerlingen uit het derde leerjaar valt ongediplomeerd uit of houdt het na het behalen van het havo-diploma voor gezien.

Tabel 2.4.2. Stroompatronen vanuit derde leerjaar havo, naar geslacht

	man	vrouw	man
zonder vertraging naar hbo	38,9%	44,4%	41,7%
met vertraging naar hbo	16,4%	13,4%	14,9%
na tussenjaar naar hbo	1,8%	1,4%	1,6%
gediplomeerd naar mbo	1,7%	3,0%	2,4%
onvertraagde opstroom naar vwo diploma	0,8%	0,8%	0,8%
vertraagde opstroom naar vwo diploma	0,1%	0,1%	0,1%
afstroom naar vmbo, onvertraagd diploma	5,7%	5,8%	5,8%
afgestroomd naar vmbo en met vertraging diploma	0,8%	0,7%	0,7%
ongediplomeerde uitstroom	5,4%	4,3%	4,8%
gediplomeerde onvertraagde uitstroom	5,8%	8,0%	6,9%
gediplomeerde vertraagde uitstroom	11,9%	9,9%	10,9%
anders	10,7%	8,1%	9,4%
	100,0%	100,0%	100,0%

De verschillen tussen de stroompatronen van jongens en meisjes op de havo zijn vrij klein. Hoogstens kan worden opgemerkt dat meisjes wat minder vaak blijven zitten dan jongens..

Tabel 2.4.3. Stroompatronen vanuit derde leerjaar havo, naar etnische herkomst

	autochtoon	niet westerse allochtoon	westerse allochtoon	autochtoon
zonder vertraging naar hbo	43,9%	32,7%	32,5%	41,7%
met vertraging naar hbo	14,8%	17,1%	13,2%	14,9%
na tussenjaar naar hbo	1,4%	2,7%	2,6%	1,6%
gediplomeerd naar mbo	2,7%	0,3%	1,4%	2,4%
onvertraagde opstroom naar vwo diploma	0,8%	1,3%	0,9%	0,8%
vertraagde opstroom naar vwo diploma	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%
afstroom naar vmbo, onvertraagd diploma	5,9%	5,6%	5,6%	5,8%
afgestroomd naar vmbo en met vertraging diploma	0,7%	0,9%	1,0%	0,7%
ongediplomeerde uitstroom	3,8%	8,5%	8,6%	4,8%
gediplomeerde onvertraagde uitstroom	6,9%	6,3%	8,8%	6,9%
gediplomeerde vertraagde uitstroom	10,3%	14,3%	12,0%	10,9%
anders	8,9%	10,1%	13,4%	9,4%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ook als wordt gekeken naar de etnische herkomst zijn weinig verschillen zichtbaar. Autochtone leerlingen gaan vaker dan (niet) westerse allochtone leerlingen zonder vertraging door naar het hbo.

2.4.2. Rendement van leerlingen die verschillende doorstroompatronen laten zien.

Tabel 2.4.4. Stroompatronen vanuit derde leerjaar havo, naar hoogst behaald MBO-diploma

	Niveau uiteindelijk behaald MBO-diploma				
	0	1	2	3	4
zonder vertraging naar hbo	94,3%	0,0%	0,5%	1,1%	4,2%
met vertraging naar hbo	93,0%	0,0%	0,7%	1,1%	5,2%
na tussenjaar naar hbo	97,3%	0,0%	0,5%	0,7%	1,5%
gediplomeerd naar mbo	24,1%	0,7%	4,1%	7,3%	63,8%
onvertraagde opstroom naar vwo diploma	99,4%	0,0%	0,3%	0,0%	0,3%
vertraagde opstroom naar vwo diploma	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
afstroom naar vmbo, onvertraagd diploma	30,2%	0,5%	4,2%	8,5%	56,7%
afgestroomd naar vmbo en met vertraging diploma	45,5%	1,1%	4,1%	8,6%	40,7%
ongediplomeerde uitstroom	81,5%	0,4%	2,9%	4,1%	11,0%
gediplomeerde onvertraagde uitstroom	93,5%	0,0%	0,9%	1,1%	4,4%
gediplomeerde vertraagde uitstroom	30,5%	0,4%	6,1%	9,6%	53,3%
Anders	85,5%	0,1%	1,3%	2,4%	10,7%
	80,0%	0,1%	1,7%	2,9%	15,3%

Voor de havisten is het mbo niet het meest geëigende vervolgonderwijs. Opvallend genoeg haalt een aanzienlijk deel van de leerlingen die gediplomeerd doorgaan naar het mbo daar geen diploma (bijna een kwart). Echter, ook een deel van de leerlingen die al dan niet met vertraging naar het hbo gaat, haalt uiteindelijk een mbo-diploma.

Tabel 2.4.5. Stroompatronen vanuit derde leerjaar havo, naar HBO-diploma

	geen hbo bachelor diploma	hbo bachelor diploma
zonder vertraging naar hbo	38,2%	61,8%
met vertraging naar hbo	65,2%	34,8%
na tussenjaar naar hbo	85,2%	14,8%
gediplomeerd naar mbo	82,2%	17,8%
onvertraagde opstroom naar vwo diploma	85,5%	14,5%
vertraagde opstroom naar vwo diploma	92,9%	7,1%
afstroom naar vmbo, onvertraagd diploma	89,8%	10,2%
afgestroomd naar vmbo en met vertraging diploma	98,9%	1,1%
ongediplomeerde uitstroom	93,4%	6,6%
gediplomeerde onvertraagde uitstroom	70,6%	29,4%
gediplomeerde vertraagde uitstroom	93,6%	6,4%
Anders	92,9%	7,1%
	64,0%	36,0%

Van de leerlingen die zonder vertraging naar het hbo zijn gegaan, heeft bijna tweederde op het hbo een bachelor gehaald. Dat is een aanzienlijk hoger percentage dan bij de leerlingen die met vertraging naar het hbo gaan.

	zonder vertraging naar hbo	met vertraging naar hbo	na tussenjaar naar hbo	gediplomeerd naar mbo	afstrom naar vmbo, onvertraagd diploma	ongediplomeerde uitstrom	Gedipl. onvertraagde uitstrom	anders	
uit onderwijs geen diploma	0,0%		9,1%	0,5%	0,4%	42,0%		14,0%	6,1%
uit onderwijs diploma vmbo g					0,1%			0,1%	0,0%
uit onderwijs diploma vmbo t					13,1%	0,1%		0,7%	1,0%
uit onderwijs diploma havo	11,7%	18,2%	14,8%	8,0%	2,6%	6,1%	33,5%	13,5%	11,8%
uit onderwijs diploma vwo	0,0%							2,4%	0,3%
uit onderwijs diploma mbo 1	0,0%			0,5%	0,5%	0,2%		0,1%	0,1%
uit onderwijs diploma mbo 2	0,2%	0,3%	0,3%	2,1%	3,2%	2,0%	0,6%	0,7%	1,1%
uit onderwijs diploma mbo 3	0,7%	0,8%	0,3%	5,1%	6,7%	3,6%	0,9%	1,8%	2,2%
uit onderwijs diploma mbo 4	2,7%	3,5%	1,3%	34,6%	29,4%	5,8%	2,7%	5,8%	8,5%
uit onderwijs diploma hbo	50,8%	28,7%	12,2%	14,7%	8,8%	5,2%	23,4%	5,2%	29,6%
uit onderwijs diploma wo	0,7%	0,1%				0,4%	0,5%	2,1%	0,7%
in onderwijs mbo 1						0,1%		0,0%	0,0%
in onderwijs mbo 2	0,1%	0,3%		0,2%	0,5%	0,8%	0,3%	0,1%	0,3%
in onderwijs mbo 3	0,4%	0,7%	0,5%	0,7%	1,5%	1,3%	0,4%	0,5%	0,7%
in onderwijs mbo 4	1,0%	2,9%	2,7%	1,8%	3,4%	3,6%	1,0%	1,8%	2,0%
in onderwijs hbo	19,7%	38,1%	54,9%	29,9%	27,4%	23,7%	26,1%	26,4%	25,4%
in onderwijs wo	12,0%	6,3%	3,9%	1,8%	2,4%	5,2%	10,6%	24,5%	10,2%
	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%

Als de onderwijspositie in 2012 voor de havisten die in 2003/2004 in het derde leerjaar wordt bekeken, zijn er vier grotere groepen zichtbaar:

- bijna drie op de tien leerlingen heeft het onderwijs verlaten met een hbo-diploma;
- een kwart zit op dit moment nog op het hbo;
- één op de negen leerlingen heeft het onderwijs verlaten met alleen een havo-diploma;
- een tiende van de leerlingen volgt geen opleiding op het wo.

Vooraf leerlingen die zonder vertraging naar het hbo zijn gegaan, hebben inmiddels een hbo-bachelor diploma gehaald. Leerlingen die met vertraging of met een tussenjaar naar het hbo gaan, zitten in 2012 vaker nog op het hbo.

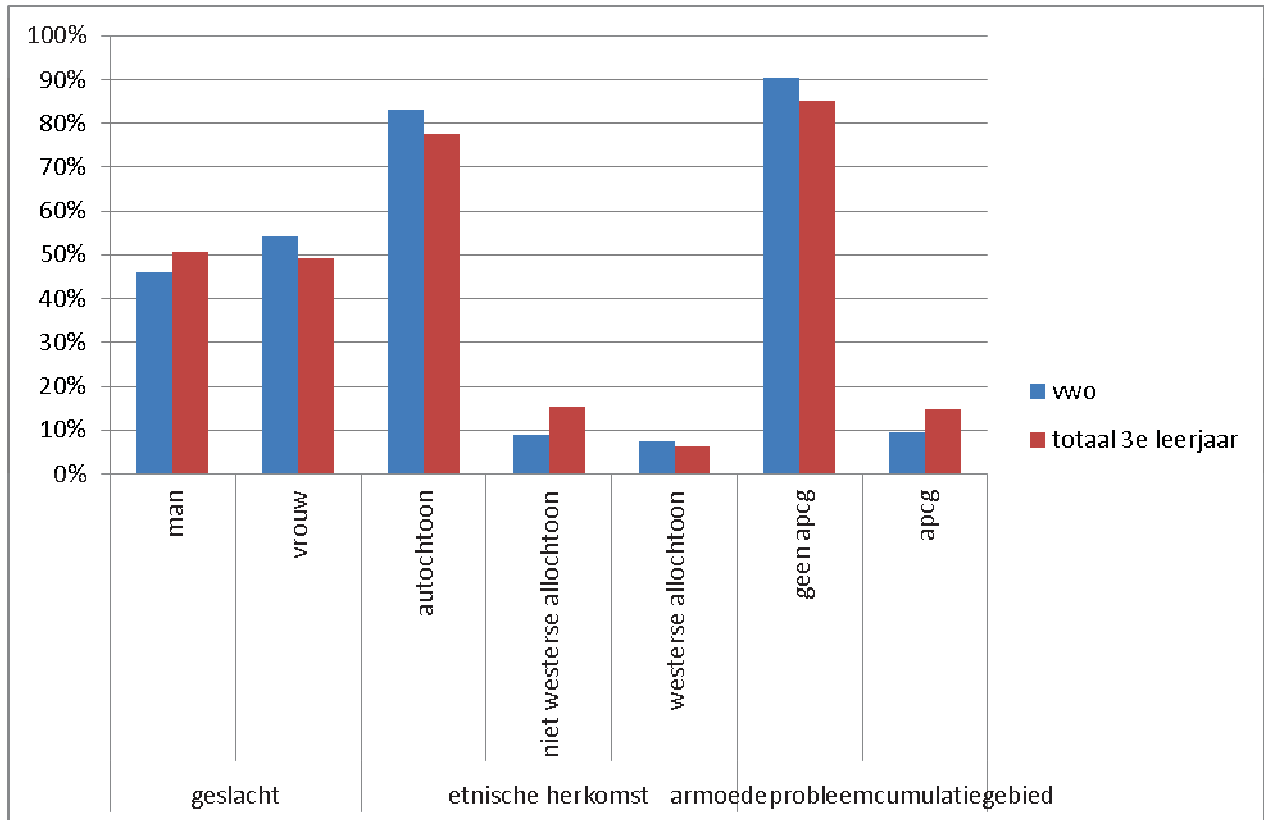
2.4.3 Ontwikkeling van doorstroompatronen.

	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008
zonder vertraging naar hbo	41,7%	42,4%	42,6%	42,5%	41,5%
met vertraging naar hbo	14,9%	14,2%	15,1%	15,8%	15,9%
na tussenjaar naar hbo	1,6%	1,9%	2,3%	2,5%	2,8%
gediplomeerd naar mbo	2,4%	2,2%	2,2%	2,0%	2,0%
onvertraagde opstroom naar vwo diploma	0,8%	0,7%	0,7%	0,7%	0,5%
vertraagde opstroom naar vwo diploma	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%
afstroom naar vmbo, onvertraagd diploma	5,8%	5,6%	6,0%	5,9%	6,0%
afgestroomd naar vmbo en met vertraging diploma	0,7%	0,8%	0,9%	0,9%	0,9%
ongediplomeerde uitstroom	4,8%	5,0%	4,6%	3,0%	3,2%
gediplomeerde onvertraagde uitstroom	6,9%	4,8%	5,1%	5,5%	6,0%
gediplomeerde vertraagde uitstroom	10,9%	13,0%	11,3%	10,8%	11,2%
anders	9,4%	9,3%	9,2%	10,2%	10,0%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

De doorstroompatronen vanuit het derde leerjaar van de havo zijn door de jaren heen weinig veranderd. Hoogstens valt op dat de ongediplomeerde uitstroom iets is afgenomen terwijl de groep die na een tussenjaar naar het hbo gaat iets is gegroeid.

2.5 VWO

2.5.1. Patronen van doorstroom vanuit vwo

In het derde leerjaar van het vwo zitten verhoudingsgewijs vaker meisjes dan jongens terwijl met name niet-westers allochtone leerlingen en leerlingen die afkomstig zijn uit een armoede probleemcumulatie gebied zijn oververtegenwoordigd.

Tabel 2.5.1. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vwo

	aantal	percentage
zonder vertraging naar wo	17288	46,4%
met vertraging naar wo	2391	6,4%
zonder vertraging naar hbo	3144	8,4%
met vertraging naar hbo	576	1,5%
onvertraagd vwo diploma uit het onderwijs	4077	10,9%
vertraagd vwo diploma uit het onderwijs	922	2,5%
onvertraagde afstroom naar havo diploma	2302	6,2%
vertraagde afstroom naar havo diploma	1788	4,8%
afgestroomd naar vmbo diploma	37	0,1%
ongediplomeerde uitval uit vwo	1551	4,2%
onvertraagde afstroom havo diploma, uit onderwijs	340	0,9%
Anders	2875	7,7%
Totaal	37291	100,0%

Bijna de helft van de leerlingen uit het derde leerjaar vwo gaat zonder vertraging verder met het wo. Ruim een tiende verlaat het onderwijs nadat ze zonder te zijn blijven zitten een vwo-diploma hebben gehaald. Ruim acht procent gaat zonder vertraging door naar het hbo.

Tabel 2.5.2. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vwo, naar geslacht

	man	vrouw	totaal
zonder vertraging naar wo	47,0%	45,8%	46,4%
met vertraging naar wo	8,2%	4,9%	6,4%
zonder vertraging naar hbo	6,1%	10,4%	8,4%
met vertraging naar hbo	1,9%	1,3%	1,5%
onvertraagd vwo diploma uit het onderwijs	9,3%	12,3%	10,9%
vertraagd vwo diploma uit het onderwijs	3,1%	1,9%	2,5%
onvertraagde afstroom naar havo diploma	5,1%	7,1%	6,2%
vertraagde afstroom naar havo diploma	5,0%	4,7%	4,8%
afgestroomd naar vmbo diploma	0,1%	0,1%	0,1%
ongediplomeerde uitval uit vwo	4,8%	3,6%	4,2%
onvertraagde afstroom havo diploma, uit onderwijs	0,8%	1,0%	0,9%
anders	8,6%	7,0%	7,7%
	100,0%	100,0%	100,0%

Meisjes gaan wat vaker dan jongens zonder vertraging met een diploma naar het hbo, terwijl jongens vaker dan meisjes met vertraging naar het wo gaan.

Tabel 2.5.3. Stroompatronen vanuit derde leerjaar vwo, naar etnische herkomst

	autochtoon	niet westerse allochtoon	westerse allochtoon	Total
zonder vertraging naar wo	46,9%	44,4%	43,5%	46,4%
met vertraging naar wo	6,1%	8,8%	7,4%	6,4%
zonder vertraging naar hbo	9,3%	2,5%	5,8%	8,4%
met vertraging naar hbo	1,7%	0,6%	1,1%	1,5%
onvertraagd vwo diploma uit het onderwijs	10,7%	10,3%	14,0%	10,9%
vertraagd vwo diploma uit het onderwijs	2,3%	3,4%	3,1%	2,5%
onvertraagde afstroom naar havo diploma	6,5%	4,7%	4,5%	6,2%
vertraagde afstroom naar havo diploma	4,8%	5,4%	4,0%	4,8%
afgestroomd naar vmbo diploma	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%
ongediplomeerde uitval uit vwo	3,4%	8,7%	6,2%	4,2%
onvertraagde afstroom havo diploma, uit onderwijs	0,9%	1,0%	1,1%	0,9%
anders	7,3%	10,0%	9,1%	7,7%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

De verschillen tussen leerlingen van verschillende etnische herkomst zijn klein. Hoogstens valt op dat autochtone leerlingen vaker dan (niet) westers allochtone leerlingen zonder vertraging naar het hbo gaan.

2.5.2. Rendement van leerlingen die verschillende doorstroompatronen laten zien.

	zonder vertraging naar wo	met vertraging naar wo	zonder vertraging naar hbo	onvertraagd vwo diploma uit het onderwijs	vertraagd vwo diploma uit het onderwijs	onvertraagde afstroom naar havo diploma	vertraagde afstroom naar havo diploma	ongediplomeerde uitval uit vwo	totaal
uit onderwijs geen diploma	0,0%	0,0%	0,1%	1,8%	5,9%			35,0%	3,0%
uit onderwijs diploma vmbo t									0,0%
uit onderwijs diploma havo						11,6%	14,3%	0,1%	2,6%
uit onderwijs diploma vwo	5,7%	8,1%	6,5%	19,6%	20,6%			0,4%	6,7%
uit onderwijs diploma mbo 1						0,0%			0,0%
uit onderwijs diploma mbo 2	0,0%	0,0%		0,0%		0,2%	0,2%	0,6%	0,2%
uit onderwijs diploma mbo 3		0,0%	0,1%	0,0%		0,5%	0,4%	0,2%	0,2%
uit onderwijs diploma mbo 4	0,0%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	2,2%	1,5%	1,0%	0,9%
uit onderwijs diploma hbo	3,1%	0,8%	53,3%	6,0%	0,5%	50,3%	38,4%	4,0%	13,2%
uit onderwijs diploma wo	20,5%	5,3%	1,5%	7,8%	1,2%	1,5%	0,2%	2,1%	11,1%
in onderwijs mbo 2	0,0%		0,0%	0,0%		0,2%	0,2%	0,3%	0,1%
in onderwijs mbo 3	0,1%		0,2%	0,1%		0,3%	0,4%	0,4%	0,2%
in onderwijs mbo 4	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,5%	0,8%	1,3%	1,4%	0,5%
in onderwijs hbo	6,7%	17,6%	15,5%	13,6%	28,9%	19,4%	31,7%	23,5%	14,7%
in onderwijs wo	63,8%	67,9%	22,4%	50,5%	42,2%	12,8%	11,5%	31,0%	46,6%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ongeveer een kwart van de leerlingen die in 2003/2004 in het derde leerjaar van het vwo zaten, heeft sindsdien een opleiding in het ho gehaald. Opvallend genoeg is dit vaker een hbo- dan een wo-diploma. Bijna de helft van het cohort zit in 2012/2013 nog steeds in het wo en één op de zeven zit op het hbo.

2.5.3 Ontwikkeling van doorstroompatronen

	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008
zonder vertraging naar wo	46,4%	46,1%	47,1%	45,3%	44,1%
met vertraging naar wo	6,4%	6,3%	4,3%	6,2%	5,0%
zonder vertraging naar hbo	8,4%	8,0%	8,5%	7,8%	6,9%
met vertraging naar hbo	1,5%	1,6%	0,9%	1,5%	1,5%
onvertraagd vwo diploma uit het onderwijs	10,9%	12,2%	13,3%	12,8%	13,4%
vertraagd vwo diploma uit het onderwijs	2,5%	2,6%	2,0%	1,7%	1,5%
onvertraagde afstroom naar havo diploma	6,2%	5,5%	5,5%	5,1%	5,5%
vertraagde afstroom naar havo diploma	4,8%	4,9%	4,9%	5,3%	5,9%
afgestroomd naar vmbo diploma	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
ongediplomeerde uitval uit vwo	4,2%	4,6%	4,9%	5,7%	5,6%
onvertraagde afstroom havo diploma, uit onderwijs	0,9%	0,8%	1,0%	0,9%	1,0%
anders	7,7%	7,1%	7,3%	7,8%	6,5%

Tussen 2003/2004 en 2007/2008 zijn de stroompatronen vanuit het derde leerjaar vwo niet wezenlijk veranderd. Het komt iets vaker voor dat leerlingen onvertraagd met een vwo diploma het onderwijs verlaten. Zoals uit de vorige tabel bleek, komt een aanzienlijk deel van deze groep later alsnog in het wo terecht. Voorzichtig mag worden geconstateerd dat het aandeel backpackers sinds 2003/2004 is toegenomen.